

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 «
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 4.

Az osztrák iparosok a magyar ipar ellen.

(K. Ö.) Közgazdasági téren csak igazsággal lehet győzni. A magyar iparos készítsen jó iparcikket és azt becsületes magyar kereskedő hozza forgalomba, akkor nem lesz szükségünk tulipán védőszövetségre, mert e nélkül is meghódítja majd a magyar ipar a magyar fogyasztó piacot.

Ebből a szempontból tekintve a dolgot, csak nevetségesnek kell találnunk az osztrák iparosok legujabban a magyar ipar ellen intézett kirohanását. Az új iparfejlesztési törvény ugyanis arra alapítja iparfejlesztési törekvéseit, hogy számtalan módot nyújt a tőkének arra, hogy iparvállalatokat létesítsen. Megfelelő tőke nélkül nincs ipar és azért az iparfejlesztési törvény messze menő kedvezményeket ad a tőkének, hogy az ipar szolgáltatásába szegődjék. A tőkének az ipar terére való csalogatása azonban inkább a külföldi, mint a belföldi tőkének szólott. A belföldi tőke ugyanis az iparról tudni nem akar. Más vágya nincs, mint a biztos lakarekpénztári kamatozás. Holott vannak iparvállalataink, melyek több ka-

matot hoznak részvényeseiknek, mégsem kellenek a tőkével rendelkezőknek.

Igaz, ha igazságosak akarunk lenni, ennek nem a magyar közönség az oka, mint inkább a spekuláció elfajulása, mely a közönségnek éppen azt a részét fosztotta ki értéktelen részvényekkel, mely kisebb tőkével rendelkezvén, esküdt ellessége lett minden részvény jegyzésnek. Pedig lüktető közgazdasági életet éppen ott találunk, ahol 10—25—50 koronás részvényekkel lehet nagy vállalatot létesíteni és fentartani.

Az iparfejlesztési törvény tehát számított ez idegen tőkére, első sorban az osztrák tőkére. Ebben nem is csalatkozott meg, mert a törvény garanciái óta számtalan gyáralapítás történt osztrák pénzen. Valahányszor iparfejlesztésről van szó, az osztrákok azonnal idegeskednek. Ők úgy szeretnék, ha Magyarországon egyáltalában nem lenne ipar. Szerintük ez felesleges, mert az osztrák ipar bőven ellátja a magyar piacot. És ezt ők egészen komolyan gondolják és úgy érvelnek, hogy Magyarország viszont nyereségével látja el Ausztriát.

Csak hogy a két dolog között lényeges különbség van. Először is Magyarország nem abban az arányban iparállam, mint a milyen arányban Ausztria agrár állam. Ausztria tehát mezőgazdaságilag függetlenebb, mint Magyarország iparilag. Má-

sodszor Magyarország kizárólagosan nyereségterményeket szállítván Ausztriába, elveszti azokon a tőke kamathasznát és az összes munkadíjakat, melyeket az osztrák gyárosok a magyar nyereségterményeket feloldozó munkásoknak kifizetnek.

Mindez nem elégíti ki az osztrák iparosokat, holott jól tudhatják, hogy a szükséges munkaerő és tőke hiánya következtében Magyarországnak még nagy időre van szüksége, hogy Ausztriának iparverseny társa legyen. Mégis az osztrák iparosok szövetsége annyira megijedt, vagy jobban mondva, ellenszenvből tette, hogy kimondotta, hogy az osztrák iparosok és az osztrák tőke nem fog hozzájárulni a magyar ipar megteremtéséhez és nem fognak belemenni a magyar iparfejlesztési törvény által nyújtott csaletekbe.

Am ők lássák. Azt hisszük azonban, ettől nem igen kell megijednünk. Ez olyan, mint a tulipán mozgalom. Az eredmény édes kevés. Itt is csak úgy lesz. A tőke nem lelkesedik ideális célokért. A hol hasznot sejt, oda özőnlük, még ha nem is csalogatják. Persze jobb lenne, ha magyar tőkével tudnók a magyar ipart megteremteni, de ha nem lehet, megteremtjük idegen tőkével. De megteremteni kell és ebben az osztrák iparosok nem fognak megakadályozni bennünket.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A gallér.

Irta: Anatole France.

M. Bergeret szöveget vert új lakása falába. Észrevette, hogy ez neki tetszik és kutatni kezdte, vajjon mi lehet az oka, hogy a szög beverés ilyen gyönyörűséget okoz neki? Megtalálta az okát és elvesztette a gyönyörűségét. Mert a szög beverés csak akkor okoz élvezetet, ha nem keressük a dolgok okait. S így gondolkozva a filozófia kényelmetlen voltáról, a szalonba ment, apja arcképéhez, mert ez volt a legkomolyabb hely a házában.

— Nagyon előrehajlik, — mondta Zoé.

— Igen?

— Persze, olyan, mintha le akarna esni.

M. Bergeret meghuzta a madzagokat, amiken a kép függött.

— Most meg nem egyenes, mondta Zoé.

— Igen?

— Egész felhőnön balra hajlik.

M. Bergeret megigazította.

— Hát most?

— Egy kicsit jobbra dől.

M. Bergeretnek sikerült végre úgy igazítani a képet, hogy a felső széle párhuzamos legyen a mennyezettel és hátralépett, hogy még egyszer megnézze, jól van-e.

— Ugy látom, — mondta, — most már jó.

— Jól van, — mondta Zoé. — Szinte rosszul érzem magam, ha egy kép nem áll jól.

— Nemcsak te vagy te így, Zoé. A rendtelenség mindig nagyon bántja az egyszerű lelkeket, mert csak akkor érzik igazán, hogy mi különbség a közt, a mi van, meg a minnek lenni kellene.

— Ne csodálkozz rajta, Lucien; a kicsiségek igen nagy helyet foglalnak el életünkben. Te magad is minden csekélység után érdeklődöl.

— Hány éve ismerem már ezt a képet, — mondta m. Bergeret, — s még sohasem vettem észre rajta azt, ami most meglep. Ebben a pillanatban vettem észre, hogy ez a kép egy fiatal ember képe.

— De Lucien, hiszen mikor ezt Gosselin festette, apánk nem volt több harminc évesnél.

— Igaz, hugom. De gyerekkoromban ez az arc mindig koros férfit mutatott nekem és ez a benyomásom egész mostanig megmaradt. Hogy barnul ez a kép; árnyék lepi be az egészet, apánk arca úgy tetszik, mintha egyre távolodnék; de ez a sima homlok, ezek a nagy, égő szemek, a tiszta és nyugodt, sovány arc, a nagy, fényes fekete haja mind üde, fiatal férfit mutat és én ezt most látom először.

— Igazán, — mondta Zoé.

— Az öltözete is abból a régi időből való, mikor ő még fiatal volt. A ruhájának magas nyaka van, nankin mellényt visel és széles fekete nyakkendő, a mi háromszor ér körül a nyakán.

— Tíz évvel ezelőtt még lehetett öreg

embereket látni, akik ilyen nyakkendőt viseltek.

— Lehet, — mondta m. Bergeret. — De az bizonyos, hogy m. Malorey sohasem hordott másfélét.

— Arról beszélsz Lucien, a ki a saint-omeri kollégium igazgatója volt? ... Harminc éve van már, hogy meghalt, talán több is.

— Hatvan éves volt, mikor én tizenkettő. És én egyszer a nyakkendője ellen hallatlanul vakmerő támadást követtem el.

— Azt hiszem, emlékszem erre a pajkosságra.

— Nem, Zoé, nem, ha emlékeznel, nem így beszélne róla Tudod, hogy m. Malorey nagyon tekintélyes kis ember volt és minden pillanatban megőrizte méltóságát. Mindig olyan régiesen beszélt. Egyszer ebédem volt nálunk és attól kezdve sohasem tudtál nevetés nélkül ránézni.

— Te is nevetél.

— Nem, Zoé, én nem azért nevettem. Én nem azon nevetek, amin más és más nem nevet azon, amin én nevetek. Én olyan helyzetekben veszem észre a komikumot, ahol más nem is sejtí és épen ezért sokszor ostobának néznek.

M. Bergeret egy kis létrára mászott föl, hogy felszögegessen egy régi képet, — a Vezuv volt, éjjel, kitörés közben, — ami szintén apai örökség volt.

— De nem is mondtam még el, hugom, azt a csacsiságot, amit m. Malorey ellen elkövettem.

A delegációk. A delegációkat, mint értesülünk, szeptember hó 29 én nyitják meg. A képviselőház összeülése után mindjárt meg fogja választani a delegáció tagjait. A delegáció tárgyalásai mintegy három hétig fognak tartani. Hir szerint a horvát delegátusok szóvá akarják tenni a horvát-magyar konfliktus ügyét, ami esetleg élénk vitára adhat alkalmat.

A vicinális törvényjavaslat. Az új vicinális törvénytervezet, amely tudvalevőleg a közuti vasutakkal és gazdasági vasutakkal is foglalkozik, már elkészült és úgy látszik, hogy a kereskedelmi miniszter az ősz folyamán ezt a törvénytervezetet a Ház elé akarja terjeszteni, mert a vicinális törvénytervezet letárgyalására 18 ikára ankétot hívott össze s felhívta a fővárost, hogy az értekezleten képviseltesse magát.

A katonai kérdések rendezése

A fuzió eszméje a katonai kérdéseket is előtérbe tolta és ma már a kormány ezen az állásponton van, hogy a katonai kérdések megoldása a politikai helyzet tisztázása érdekében szükségesnek mutatkozik.

Schönaich közös hadügyminiszternek már a múlt delegációk alkalmával mondott beszéde sejtene engedte, hogy a kérdéssel a hivatalos körök is komolyan foglalkoznak. Azóta szüntelen folytak tárgyalások ebben a kérdésben Schönaich és Fekelfalussy miniszterek között. Beavatott politikusok azt állítják, hogy a hosszúságos tárgyalások eredménnyel jártak, amennyiben a hadügyi kormány már egy tervezetet terjesztett a király elé az összes katonai kérdések rendezése céljából. A király kikérte a trónörökös véleményét, akinek tegnapi audenciája is főleg ennek az ügynek szólt.

Egyelőre természetesen titok az, hogy a nemzeti vívmányok milyen méretűek lesznek, de egy jól értesült bécsi lap, a »Neue Freie

Presse« azt írja, hogy a függetlenségi párt meg lesz azokkal elégedve. Egy azonban bizonyos, hogy a magyar vezényszót most se kaptuk meg. Ebben a tekintetben ismeretes a király hajthatatlan álláspontja. A nemzeti vívmányok, — mint egyes politikusok beszélnek — a kilences bizottság programjának keretén belül mozognak és ezenfelül felölelik a magyar eszrednyelvet is.

A katonai kérdések rendezése külsőből áll. A hadügyi kormány a létszámemelés keresztülvitele, a magyar kormány meg a fuzió létrejötte érdekében tartja szükségesnek a kérdés sürgős rendezését. A koalíciós pártok szimpátiákkal fogadják a tervet és szívesen hozzájárulnak olyan formulához, mely a nemzeti követelések egy jelentékeny részének teljesítését jelentené.

A gyermek-kórház beszámolója.

A nagyváradi Sztaroveszky-alapítványi gyermek-kórház 1907. évi működéséről most jelent meg dr. Schiff Ernő igazgató-főorvos jelentése, amely bepillantást enged a kórház áldásos működésébe s igazolja, hogy az intézet évről-évre fejlődik s már is Nagyvárad legkiválóbb humánus intézményei között foglal helyet.

Elismerés illeti ezért első sorban az igazgató-főorvost, de méltó elismerés illeti a többi orvosokat és az ápolást teljesítő irgalmas nővéreket is.

A terjedelmes jelentésből, helyszűke miatt, csak a következő statisztikai adatokat közölhetjük:

A bejárt betegek száma az elmúlt évben ismét tetemesen emelkedett; sőt az emelkedés mérvé tekintetében valamennyi előző évet felülmulta, világos jeleiül annak, hogy minél tovább áll fenn kórházunk, annál rohamosabban terjed jó híre, annál rohamosabban tájul működésének köre. Bejárt betegek száma az elmúlt évben 2790-et tett ki; 594 el több mint az előző évben. E szám nem jelenti a betegrendelések számát, mert egy-egy gyermek természetesen napokon át bejár megbetegedése

esetén az intézetbe, erről azonban pontos számadatokat összeállítani feleslegesnek tartom. Az összehasonlítás kedvéért megemlítem, hogy az első évben bejárt beteg volt 816, a második évben 1305, a harmadik évben 1877, a negyedikben 2196 és a múlt évben 2790; hozzátehetem, hogy az ez évi első hat hónapi betegforgalom még mindig rohamos fokozódást mutat, mert már ezideig, tehát 6 hó alatt 1600-on felüli bejárt betegünk volt.

A 2790 bejárt beteg között 1430 fiu- és 1360 leánygyermek szerepel. Egy éven aluli volt 1122, 1—3 évig terjedő kora 900; 3—7 évig terjedő kora 473 és 7 éven felüli 295, az ingyenes rendelést tehát három negyedrészen most is a 3 éven aluli beteg gyermekek veszik igénybe.

A látogatottság mérve, mint rendesen, most is a nyári hónapokban volt legnagyobb, általában havonként 300 körül, a többi hónapokban havonként 200 körül, vagy azalatt.

Nem mutathatom ki számszerűen, mert nem tartom kiváló fontosságúnak a vidéki betegek számát, azonban ezek száma is jelentékeny. Ezek egy része kivételesen a reggeli órákban lesz ellátva orvosi tanácssal, ha állapotuk azt sürögösen követeli.

Jelentékenyen emelkedett az elmúlt évben a fekvő betegek száma is, amennyiben a fekvő betegek száma 382 volt, 46-al több, mint az előző évben. E tekintetben magasabb létszámot is érthetünk volna el, ha nem lettünk volna kénytelenek helyhiány miatt gyakran elutasítani felvételre jelentkező betegeket. Különösen jelentkezett ez a helyhiány az elmúlt év 3 ik negyedében, amidőn a hasi hagymáz tömegesebben lépett fel, amidőn gyakran megtörtént, hogy a belgyógyászati osztályon levő 22 ágy mindegyike typhus beteg által volt elfoglalva és miután ezek hosszabb ápolási időt igényelnek, sokszor napokon át nem vehettünk fel betegeket helyhiány miatt. A 382 fekvő beteg közül 22 az 1906 ik évről maradt vissza, 360 pedig 1907. folyamán lett felvéve.

A 382 fekvő beteg közül belgyógyászati eser volt 263—78.85 százalék; sebészi eset volt 98—25.63 sz; szembeteg 16—4.2 sz; fülbeteg 5—1.3 sz. Nemre nézve: 183 fiu és 199 leány. Korra nézve: egy éven aluli 10, 1—3 évig terjedő kora 110, 3—7 évig terjedő kora 150, 7 éven felüli 112. Helybeli volt 283—74.1 sz; vidéki 99—25.9 sz. tehát az összes fekvő betegek egy negyed része.

Az ápolási napok összes száma 11257, 1149 ápolási nappal több, mint az előző évben. Átlagos ápolási időtartam 295 nap, átlagos napi beteglétszám 30.8.

Nedeczky István halála.

A nagy időknék nemcsak tanuja, hanem tevékeny részese volt Nedeczky István, ki tegnap éjjel 78 éves korában Ugrán meghalt.

Nedeczky István szereplése már 16 éves korában kezdődött. Már mint gyermek, ott küzdött a szabadságharc dicsőséges csatáiban.

A szabadságharcban 16 éves fiatalember dacára olyan hősiessen küzdött, hogy rövid idő alatt kapitány lett. Katonáskodása alatt részt vett Branyisztkónál és Guyon alatt. Bátorsága és hősiessége általánosan ismert volt, erről tesz tanúságot különben az a sok sebhely, melynek mindegyike, egy-egy igaz mesét tudott elmondani.

A szabadságharcot végigküzdötte, részt vett az Almássy-féle összeesküvésben és innen az ő arany-napja, mintha egyszerre leáldozott volna. Az összeesküvésben való részessége miatt halálra ítélték. Sok közbenjárás után mégis megkegyelmeztek neki s a halálos ítéletet életfogytiglani börtönbüntetésre változtatták át. Ebből a büntetésből 3 évet Olmütáben töltött el. A király megkoronáztatásakor kegyelmet kapott s ő is kiszabadult a fogságból. Az alkotmány

— Lucien, kérlek, mig a létra itt van, tedd föl a függőnytartókat az ablakokra.

— Szívesen, — felelt m. Bergeret. — Saint-Omerben laktunk akkor, egy kis házacskában.

— A kampók ott vannak a szeges skatulyában.

— Látom . . . Kert volt a házacskák körül.

— Igen kedves kert volt, — mondta Zoé. — Tele volt orgonával. Volt benne egy kis kertész cserépből, volt benne labirintus, elől egy kagylókkal kirakott virágágy és a falon két nagy kék cserép.

— Igen, Zoé, két nagy kék cserép. Egy reggel egy nyári reggel odajött hozzánk m. Malorey; egynéhány könyvre volt szüksége, ami neki nem volt meg, a városi könyvtár meg elpusztult egy tűzvészben. Apám fölajánlotta neki a dolgozó szobáját és m. Malorey elfogadta. Ugy volt, hogy nálunk fog reggelizni.

— De nézd, Lucien, a függöny ne legyen nagyon hosszú.

— Kérlek szépen. Roppant meleg volt. A madarak mind hallgattak a mozdulatlan lombok közt, kint ültem egy fa alatt és észrevettem a szoba árnyékában a m. Malorey hátát és hosszú, fehér haját, amely a redingotjára omlott. Nem hajlott le, irt. Nem volt benne semmi különös; de a mi nekem roppant furcsának látszott . . .

— Nos elég hosszú?

— Négy ujjnyi hiányzik, kedves Zoém.

— Hogy, négy ujjnyi? Mutasd csak, Lucien.

— Nézd . . . Ami nekem roppant furcsának látszott, az volt, hogy a nyakkendőjét az ablak könyöklőjére tette s a hosszú nyakkendő a nyitott ablakon lecsüngött erre is, befelé is. Roppant nagy vágyom támadt rá, hogy elvegyem. Csöndesen az ablakhoz csuszam, kinyújtattam a kezemet, megfogtam és meghúztam a nyakkendőt; a szobában senki sem mozdult, mégjobban meghúztam; a kezemben maradt és én elvittem, eldugtam az egyik nagy kék cserépben.

— Nem volt valami szellemes tréfa, Lucienem.

— Nem . . . Eldugtam a kék cserépben és még falevéllal, meg mohával is betakarítottam. M. Malorey még sokáig dolgozott bent. Mindig láttam mozdulatlan hátát és fehér haját. Aztán a bonne reggelizni hívott; amint az ebédlőbe beléptem, a legváratlanabb látvány tárult elém. M. Malorey ott ült apám és anyám között, komolyan, nyugodtan és nyakkendő nélkül. Éppen olyan méltóságos volt, mint máskor. Pedig nem volt nyakkendője. Ez engem rendkívül meglepett. Én tudtam, hogy nem is lehet, mert eldugtam a kék cserépbe és csodálkoztam rajta, hogy most egyáltalán nincs neki. »Föl nem tudom fogni . . .« — mondta udvariasan anyámnak. Anyám közbevágott: »A férjem majd ad egyet, kedves monsieur.«

És én azt gondoltam: »Azért dugtam el, hogy ne vessünk rajta és jó, hogy nem találta meg.« És nagyon meg voltam lepődve.

visszaállítása után a politikai porondra lépett és mint országgyűlési képviselő harcolt tovább a nemzet jogaiért. Mint országgyűlési képviselő sokáig szerepelt. Politikai meggyőződése szabad-elvű volt s ennek a pártnak rendíthetetlen tagja volt.

Az elhunyt férfi unokaöccse volt a haza bölcsének, *Deák* Ferencnek. Biharmegye ügyeinek intézésében mindig tanácsadó volt. Több bizottságnak volt a tagja s a tanácskozások alatt mindig a közérdeket tekintette s ezt harmóniába tudta hozni a megyei érdekeivel.

Nedeczky Istvánt egész életén keresztül puritán jellemű embernek ismerte mindenki. Mint talpig derék, becsületes férfiut tisztelte és szerette, aki csak ismerte. A közszerepléstől visszalépve *Nagy Bölönyi* Józsefnél vonta meg magát a Szilas-pusztán és így visszavonultan nyugodt megelégedéssel nézte a folyton tartó harcot, melyben neki oly sokszor volt része.

A pusztai élet alatt csupán egy tisztséget tartott meg magának a Honvéd Egylet elnökségét, de később ettől is megvált. Teljes nyugalomba vonult, gyakran átrándult Gesztre, hol *Tisza* Kálmánnak állandó tarokk partnere volt.

A nyugodt visszavonultságban töltött élete alatt mellőle egymásután ragadta el a halál legjobb barátait és bajtársait míg tegnap éjszaka ő érte is elment a csontember s őt elvitte barátai közé. Halála előtt hosszan betegeskedett. Betegsége alatt leánya *Bölönyi* Józsefné Nedeczky Ferike részesítette gondos ápolásban. Az utóbbi napokban állandóan mellette volt Purjesz dr is, azonban nem segíthetett. Tegnap éjjel 11 órakor kiadta lelkét.

Nedeczky halála nagy részvétet keltett az egész megyében. A temetés ma délután lesz *Ugrán*, ahol az elhunytat a családi sírboltba fogják örök nyugalomra helyezni.

A mélyen sujtott család a gyászbeszéről a következő jelentést adta ki:

Nedeczky *Nedeczky* Ferencnek, mint leánya a maga; férje Nagy Bölönyi *Bölönyi* József, továbbá Nedeczky *Nedeczky* Jenő, mint testvér, szomorodott szívvvel jelentik a feledhetetlen apa, após és testvérnek Nedeczky *Nedeczky* Istvánnak 1848—49. honvédhuszárszázados, volt országgyűlési képviselőnek f. évi szeptember 3-án este 10 órakor élete 77 ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 5-én délután 4 órakor fogtak a róm. kath. egyház szertartása szerint az ugrai családi sírboltnál beszentelni és ugyanott örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat pedig folyó hó 7-én d. e. 10 órakor fog Bikácson az Egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívatnak. Kelt Szilaspusztán, 1908. szeptember 4-én. Áldás és béke lengjen porai felett!

A pihent ész.

Van a MÁV menetrendjében egy vonat, amelyre a legöregebb vigécek sem emlékeznek, hogy valaha is

pontosan érkezett volna be Nagyváradra. Értjük a délután 4 órakor érkezőnek kitüntetett alföldi vonatot. Hol félórát, hol egy órát okvetlenül késik; félórán alul sohasem adja.

Ennél a vonatnál a várótermek csakugyan megfelelnek a nevüknek; vár abban mindenki, még aki pontosan vonatindulásra érkezik is meg; lekésni pedig lehetetlen. Hogy késsek ott le az utas, ahol a vonat késik?

Várakozás közben aztán a pihent észről sok minden kitelik; tegnap is a pihent utazói ész olyasvalamit remekelt, amit még nem pipáltak a vasuton.

Gyulán egy csomó kereskedő várt a vonatra; várt, várt és türelmetlenkedett. Egy atyafi nagyon tüzelt:

— Gyalázat ez az örökös késlekedés! Biztos, hogy lekéssem Váradon a budapesti gyorsvonatot!

Egy jókedvű váradi kereskedő rászólt:

— Nem baj, bácsi. Addig bemehet Váradra s vehet magának más nadrágot, ugyanis nagyon kurta az, amelyik magán van.

A bácsi visszafelelt:

— Megvenném az urét, de nekem szűk volna.

— Én pedig eladnám az egész ruhámat, ha megvenné, — felelt a kereskedő.

Egy bihari mészáros nem állta szó nélkül:

— No ha eladja, én megveszem. Mi az ára?

A publikum kezdett érdeklődni a fejlemények iránt; aggódva nézték, nem jön-e a vonat? Dehogyan jött! Még csak félórát késett, ráért.

— Száz korona! — szólt a kereskedő.

— Adok ötvenet.

— Itt a kezem. All az alku.

Az adásvételi ügylet megkötött. A kereskedő levette a kabátját, a mellényét, a nadrágját is és odaadta a mészárosnak.

— Ide a pénzt! Négy éves a ruha, 50 koronát soha sem kaptam volna érte, ha ötven évig hordom is.

— A nadrágtartó is hozzátartozik ám, jogyezte meg a mészáros abban a reményben, hogy ezen megbukik az üzlet.

— Tessék az is! Hol a pénz?

A mészáros izzadva kotorászott a zsebében.

— Van 40 korona, a többit megadom Váradon.

— Semmi halasztás! Gyulán vette meg a ruhámat, fizesse ki Gyulán.

A publikum kacagva helyeselt, a mészáros fizetett. A vonat berobogott (már amennyire az alföldi »gyorsított« személyvonat egy órai késéssel robogni szokott), a kereskedő egy elegáns mozdulattal a cipőjébe tette az 50 koronát, aztán felkapta a kurta kis felöltőjét s beugrott egy másodosztályú kupéba. Így jött haza szellős öltözékben Nagyváradra, ahol persze szokve szaladt ki a kocsihoz s elégedetten hajtattott lakására a legfélreesebb utcákon át. A mészárosnak bucsuzásul még odaszólt:

— Van még vagy öt ilyen ócska ruhám, 50 koronájával mind eladom!

Ujabb bankszedlgés Budapestén.

A késő éjjeli órában egy újabb igen érdekes bankszedelgést jelent telefonon budapesti tudósítónk.

A *Valuta bank r. t.* melynek az Erzsébet-téren van fényesen berendezett helyisége beszélt magáról egy bűnügyi feljelentés kapcsán. A nevezett bank és igazgató ellen nevezetesen báró *Schosberger* Henrik és *Zsigmond* ellen *ussora* büntette címén tett feljelentést egy budapesti háziur.

Panaszosnak körülbelül egy év előtt 40.000 korona kölcsönre volt szüksége, mely összeget a *Valuta bank* meg is szavazott.

A panaszos a 40.000 koronáról 4 drb 10.000 koronás váltót állított ki és a bank ezenfelül betáblázta követelését az adós házára.

A kölcsön kifizetésénél a bank nem kevesebb mint 8936 koronát vont le a kölcsönösszegekből, különböző költségek címén.

Eltelt egy esztendő, a *Valuta bank* gondolt egyet és felmondta a kölcsönt. Az adósnak ki kellett fizetnie az egész 40.000 koronát kamataival együtt, úgy, hogy az egy évig használt kölcsön körülbelül 18.000 koronájába került.

Az uszorások kezébe került háziur a rendőrséghez fordult, hol a nyomozást soron kívül foganatosítják.

Igen érdekes különben, hogyan jutott a két kitűnő bankigazgató a »Bárói« méltósághoz.

Schosberger Henrik a báróságot gróf *Tisza* István miniszterelnöktől kapta. Ehhez nem kell kommentár.

Schosberger Zsigmond, Fehérvári miniszterelnöksége alatt jutott a bárósághoz — olyképen, hogy 200.000 koronát ígért a magyar nemzeti muzeum javára.

Azt csak természetesnek fogja mindenki találni, hogy egy hatost sem adott eddig a Báró ur a megígért 200.000 koronából.

Pedig ha sok olyan jó üzletet kötött mint például a pesti háziúrral hát könnyen futotta volna a jövedelméből.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

* **Személyi hír.** Dr *Lengyel* Zoltán országgyűlési képviselő nejjével együtt Nagyváradra érkezett.

* **Kinevezés.** *Glac* Antal főispán ifj. *Kolontár* János városi tiszteletbeli fogalmazót ideiglenes minőségben díjtalan közigazgatási gyakornokká nevezte ki Nagyvárad városához.

<p>○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○</p> <p>Rákóczi-út</p> <p>Oláry-ház</p> <p>○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○</p>	<p>TANKÖNYV és iskolaszert szükségletünket szerezzük</p> <hr/> <p>SEBŐ IMRE</p> <p>könyv és papirkereskedésében Nagyváradon Rákóczi-út.</p>	<p>○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○</p> <p>Rákóczi-út</p> <p>Oláry-ház</p> <p>○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○</p>
--	---	--

* **Kossuth Ferenc betegsége.** A kereskedelmi miniszter környezetéből ma azt az értesítést kaptuk, hogy Kossuth Ferenc az éjszakát nyugodtan töltötte. Reggel meglátogatta dr. Müller Károly professzor, főrendiházi tag, aki javulást konstataált a beteg miniszteren. Mindamellettel teljes nyugalmat ajánlott Kossuthnak, aki orvosa tanácsára nem fogad vendéget. A délelőtti folyamán több szakreferens előterjesztését hallgatta meg a miniszter és a fontos ügyeket személyesen intézte el.

* **A püspökségi javak miniszteri biztosa.** A b. e. *Samrecsányi* Pál püspök halálával megüresedett püspökség javait a székesérség alatt a vallásalap kezeli. Az átvételre ki is nevezetett miniszteri biztossal *Madách* Emánuel miniszteri tanácsos, a ki a napokban kezdi meg hivatalos működését.

* **Több villamoskocsit a szinkörhöz.** A villamos társaságnál úgy látszik nem elsőrendű az üzleti szellem. A nyári szinkörhöz mindössze 3 kocsit állít, holott előadás után szerény számítás szerint 6 is megelnék közönséggel. Eltekintve, hogy ez a társaságnak anyagi hasznót jelent, a közönség is joggal elvárhatja, hogy a társaság gondoskodjon kellő számú kocsiról.

* **A pénzügyigazgatóság panaszja a főispánhoz.** *Deutsch* Ármín oláhlapáti jegyző esetéből kifolyólag nézeteltérés támadt Biharvármegye és a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság között. Már régebben valami hivatalos eljárásból kifolyólag a kir. pénzügyigazgatóság két tisztviselőjét küldte ki Oláhlapáti községbe, hogy *Deutsch* Ármín községi jegyző számadásait s adókezelését vizsgálják meg. *Deutsch* Ármín azonban négy napig csak biztatta a kiküldött pénzügyi tisztviselőket s az ötödik napon pedig ahelyett, hogy az 1906. évi számadásokat s adóiratokat átadta volna, egyszerűen otthagya a kiküldötteket s betört Nagyváradra. A kiküldöttek feljelentése folytán a főszolgabíró 50 koronára büntette a jegyzőt, s dacára, hogy ezt meglebbezte a kir. pénzügyigazgató, az alispán állítólag nem tett semmi intézkedést. A kir. pénzügyigazgatóság most ebben az ügyben a főispánt kereste meg.

* **A mázsaházak.** Tegnap számunkban megemlékeztünk róla, hogy a gabona piacon az eddigi szokástól eltérőleg csak hétfőn vannak hivatalos mázsák a közönség rendelkezésére bocsátva. Ez az eljárás mint tegnap rámutattunk a termelő közönség érdekeinek rovására történt s így azt föltétlenül orvosolni kellett. Felszólalásunkra *Gerő* Ármín főkapitány tegnap intézkedett, hogy a jövőben ne csak hétfőn, hanem kedden is a közönség rendelkezésére álljon a mázsa. Ez ideig csak azért lett beszüntetve a keddi hivatalos mázsálás, mert Nagyvárad vásártartási jogát csakis hétfőn gyakorolhatta, mivel azonban a vidéki közönség egyrésze kedden jön be, így tényleg jogosnak találta a főkapitány a másik napot is. Ez intézkedésről dobszó útján lesz értesítve a közönség.

* **Villamos világítás Mezőtelegden.** Mezőtelegd községe szépen fejlődik. A község képviselőtestülete most elhatározta, hogy a község közvilágítását rendezi és pedig villamos lámpákkal világíttatja a község utcáit. A község azonban nem épít villamos telepet, hanem a közvilágításhoz szükséges villamárámot *Telegdy* József ottani földbirtokos villamostelepéről szerzi be.

* **Jutalom az életmentésért.** Mint annak idején hírül adtuk, július 21-én délelőtti Hák Tamás kocsis a Pankolics uszoda mellett kavicsot fuvarozott a Körözből. Az ár hirtelen elkapta a szekeret és mindenestől az uszoda alá sodorta. Hákot a közvetlen halálveszedelemből *Decsei* Károly uszómester mentette meg, ki utána ngrott és kihuzta a kocsis a vízből. A jelenet szemtanui most kérvényt intéztek a tanácshoz s kérelmükben az uszómester megjutalmazása végett emelnek szót. A kérelmet a rendőrfőkapitány azon javaslattal terjesztette be a polgármesterhez, hogy *Decseit* dicsérjék meg és pénzbeli jutalomban is részesítsék.

* **Halálozás.** Részvételei értesülünk, hogy özv. *Blaskovich* Sándorné urnő, báró *Königs-warter* Hermanné édesanyja, Bécsben szept. 2-án elhunyt. Hültetemeit Nagyváradra szállítják és a családi sírboltban helyezik el.

* **A branyiszkói hős lánya.** Guyon Richárd tábornoknak, a branyiszkói hősnek Mária nevű leánya meghalt a borsodmegyei Bükkaranyoson. A boldogult mintegy harminc év óta lakott a községben. Öreg napjait a legnagyobb visszavonultságban, elhagyatottságban töltötte és haláláról is véletlenül értesült a község hatósága. A matronát sokáig nem látták a kastély udvarán és így a hatóság emberei roszszat sejtve, hivatalosan behatoltak a kastélyba, ahol a nagy szabadsághős leányát holtan találták. Megindult a hivatalos vizsgálat, amely beigazolta, hogy a matrona természetes halállal halt meg, agkori végegyengülésben. Elhunytáról értesítették fivérét, Guyon Edgár erzsébetfalvai lakost, aki személyesen intézkedett a temetésről. Jekkelalasy Viktor harsányi római katolikus lelkész temette el az agg honleányt, a magyar történelem egyik kimagasló alakjának egyetlen leányát. Az elhunyt körülbelül 200.000 forint értékű vagyonát testvérére, — Guyon Edgárra hagyta.

* **A rokonok érdeklődnek.** A budapesti francia konzul különös ügyben kereste meg Biharvármegye alispánját. A levélben azt kérdi a konzul, hogy igaz-e, miszerint egy *Buza* István nevű ember *Belényes* község közelében gyilkosságnak esett áldozatul. A nevezettnek *Lyonban rokonai vannak.* Kéri a konzul, hogy ha a gyilkosság híre igaz, adjon felvilágosítást az alispán az illető családi és vagyoni állapota felől.

* **Meghívó.** A nagyvárad kir. Kereskedelmi Csarnok kereskedő tagjait kérem, hogy a végrehajtásiörvény módosítása folytán a hitelügyleteknél követendő eljárás tárgyában 1908. szeptember 6-án vasárnap délelőtti 10 órakor a társulat helyiségében tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1908. szeptember 4-én. Dr. *Hoványi* Géza, társulati alelnök.

* **A munkásházak a megyében.** A munkás házak építése tárgyában a nagyobb községek képviselőtestületei most nyilatkoznak. — A derecskei főszolgabíró jelentése szerint Hosszu-Pályi község képviselőtestülete kimondotta, miszerint munkás házak építésére sem ingyen telekkel, sem pénzzel hozzájárulni nem képes.

* **Megszűnt vesztség.** Kalota bihar-megyei községben az utóbbi időben szörványosan fellépett a vesztség. A főszolgabíró most bejelentette az alispánnak, hogy Kalotán a vesztség megszűnt.

* **Megfelebbezett bíróválasztás.** Szitány bihar-megyei községben a napokban tar-

tották meg a bíróválasztást. A szavazók többsége *Burde* Flóriánt választotta a község bírójává. Akik azonban mást akartak bírónak megválasztani, *Burde* megválasztása ellen felebbezést adtak be, azon alapon, hogy *Burde* nem lett volna megválasztható, mivel büntetett előéletű. Így bizonyosan új bíróválasztás lesz Szitány községben.

* **Különvonatok a nagyvásár alkalmából.** A magy. kir. államvasutak nagyvárad forgalmi főnöksége értesítette Nagyvárad városát, hogy a folyó szeptember hónapban tartandó nagyvárad országos vásár alkalmából szeptember 13. és 14-én külön vásári vonat indul Komádiból és Székelyhidról Nagyváradra, a következő menetrendek szerint:

Székelyhidról indul reggel 4 óra 50 perckor, Nagyváradra indul reggel 5 óra 01 perckor, Bihar-dioszegegről indul reggel 5 óra 13 perckor, Gyapolyról indul reggel 5 óra 26 perckor, Paptamasiból indul reggel 5 óra 43 perckor, Biharról indul reggel 5 óra 59 perckor, Bihar-püspökiből indul reggel 6 óra 15 perckor, Nagyváradra érkezik reggel 6 óra 27 perckor, Komádiból indul reggel 4 óra 50 perckor, Nagytótiból indul reggel 5 óra 01 perckor, Szakálból indul reggel 5 óra 22 perckor, Nagy-harsányból indul reggel 5 óra 32 perckor, Körösszegegről indul reggel 5 óra 43 perckor, Vizesgyánból indul reggel 5 óra 49 perckor, Gyiresről indul reggel 6 óra 5 perckor, Ujpalotáról indul reggel 6 óra 18 perckor, Össiből indul reggel 6 óra 35 perckor, Nagyváradra érkezik reggel 6 óra 52 perckor.

* **Korai havazás.** Máramarosmegyéből jelenük: Tegnap és ma állandóan esett a hó és a 2305 méter magas *Pietros* hegy hóval van fődve. A levegő teljesen lehült.

* **Megint beuzinrobbanás.** Tegnap délelőtti fél 11 óra tájt az állomási táviróhivatalban, miközben a táviróasztalt benzinnel tisztogatták, a benzin hirtelen tüzet fogott s felrobbant. A helyiséget belepő sűrű füst láttára a személyzet nyomban telefonált a tűzoltókért, mire azonban a tűzoltók kiértek az állomásra, már semmi dolguk nem akadt. Kár sem esett sem emberben, sem butorban.

* **Szülők érdeke.** Minden szülő, akinek gyermeke iskolába jár, saját érdekében cselekszik ha az iskolában szükséges könyveket *Sebb* Imre könyv- és papirkereskedőnél szerzi be (*Nagyvárad Rákóczi-ut Oláry-ház*) *Sebb* Imrénél ugyanis bármely iskolába előírt könyvet meglehet kapni. Ugyancsak belehet szerezni nála papir, író- és rajzszerkeket, mind kitűnő minőségben — *feltűnő olcsó árban* *Sebb* Imre igen jó hírű cég tulajdonosa, ugyanezért szívesen ajánljuk a közönség pártfogásába.

Reichard gyermek cipői a legjobbak. ::

* **Kellemes szórakozás.** *Fülöp* István az Európa szálloda tulajdonosa kellemes meglepetésben részesíti vendégeit. Nap-nap után s esténként mozgó fényképes előadásokat tart, szép időben gyönyörű, Nagyváradon csaknem egyedül álló kertjében, kedvezőtlen idő esetén pedig a tágas étteremben. Hetenként háromszor újvaltozatos műsor. Nagyszerű magyar konyha. *Saját termesztésű borok* és állandóan finom csapolt *Dréher-sör.* *Belépti-díj nincs.* A zenét *Pócsi* Laci hírneves zenekara szorgalmaztatja.

* **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

* **Erdős és Grünfeld-cégnél** Bémer-tér Poyvár-palota. Megérkeztek az őszi kosztüm, kelme és blouz selyem ujdonságok, valamint az őszi felöltők. Kosztümök és felöltők jutá-

nyos árban készülnek. Rendelt fehérnemű ke-
lengyék mindenkor megtekinthetők.

Női ruhavarró és szabász mű- terem a zárdában.

A nagyváradi-ujvárosi Immaculata zárdában nagyjelentőségű és hasznos intézményt létesít még e hónap folyamán. Női ruhavarró és szabási műtermet rendez be, amelyben fiatal leánygyermeknek nyernek kiképzést a fehérnemű és felsőruha szabás és varrásban s ezáltal saját házi szükségleteiket készíthetik el s a szegényebb leánykák pedig tisztességes kenyérkeresetet biztosíthatnak maguknak.

Az intézet gondoskodik a kellő felügyelettről s a szülők nyugodtan küldhetik gyermekeiket az intézetbe.

A régen nélkülözött intézményről az intézet főnöknője a következő tájékoztatást adta ki:

Az intézet célja növendékeinek a fehérnemű-, felsőruha varrás- és szabásban oly mértékű kiképzést nyújtani, mely lehetővé teszi, hogy e nemből előforduló házi szükségleteket előállíthassák, nagyobb varró üzletekben mint segédvarróknak alkalmazást nyerjenek, esetleg önálló üzletet nyithassanak.

Felvételre jelentkezhetnek, akik 14 életévüket betöltötték, 4 polg. osztályt, kivételesen elemi iskolát végeztek. Ez utóbbiak amennyiben még iskolai kötelezettségeknek eleget nem tettek, az intézet iskoláiban nyernek kiegészítő oktatást, illetőleg a tankötelezettségi kor eléréseig ismételt oktatásban részülnek.

A felvételhez szükséges okmányok: keresztlevel, utolsó iskolai bizonyítvány (rendszerint polg. IV. oszt.) orvosi és erkölcsi bizonyítvány.

Beiratási díj: 6 K. Tandíj havonta 10 K. Szegény sorsu törekvő tanulók kedvezményben részülnek. Géphasználati díj havonta 1 korona.

Varró eszközök: olló, varró- és géptű stb. beszerzéséről a növendék maga gondoskodik.

A beiratás minden tanévben szept. 1-ével kezdődik, a rendszeres tanítás 9-én indul meg, melyen túl szept. 15-ig csak kivételesen vétettek fel jelentkezők.

A naponkénti tanóra d. e. 8-12-ig, d. u. 2-6-ig tart. Szüneti napok minden héten a szerda és szombat délután, a vasár- és ünnepnapok: nagyobb szünetek a karácsonyi és husvétii.

A tanítás éve június végével fejeződik be. A kelendő előmenetel érdekében kívánatos, hogy a növendék a tanítási órákat pontosan látogassa és elfogadható komoly ok nélkül a szorgalmi időt ne mulassza el.

A tanulóktól megköveteli az intézet, hogy órák alatt tisztelettudó magaviseletet, az előjárók iránt készséges engedelmisséget, társnőikkel szemben szeretetteljes magatartást tanúsítsanak, munkaeszközeiket rendben tartsák, az intézeti felszereléseket megbecsüljék. — Az ezekben bármi módon ejtett kárt megtéríteni tartoznak.

A tanuló általában órák alatt a kiszabott munkát végzi. Előhaladottabbaknak azonban meg van engedve, hogy maguk számára is dolgozzanak, vagy vállalt munkát végezzenek, de ez esetben is az intézetnél megrendelt munkák feldolgozásában, valahányszor a szükség kívánja, kötelesek segédkezet nyújtani.

Tanév végével minden tanuló képzettségének jeléül az intézet előjáróinak felügyelete mellett egy meghatározott munka darabot állít ki, — melynek alapján végérvényes oklevelet kap.

Minden kath. tanuló köteles a meghatározott vallás- és erkölcsstani órákon lelkiismeretesen résztvenni és az intézet által a vasár- és ünnepnapon szentmisehallgatás-, kereszténytanítás-, a szentgyónásra vonatkozólag valamennyi ke-

belében fennálló iskola növendékeire kötelező módon előírt szabályokat pontosan — megtartani.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Nincs elvámolnivalója?
Vasárnap: Berger Zsiga.

Táncvizsga a szinkörben.

A Gépiró kisasszony mai előadását érdekessé tette *Antalfyné* jó hírű tánciskolájának közreműködése. A felvonások közt a most végzett növendékek nyilvánosan levezérgáltak a közönség előtt.

Hogy helyese az a sok apró gyermeket éjnek idején a színpadon táncoltatni, azt döntse el a szülők, a mi feladatunk csak annak megállapítására terjed ki, hogy a közönség tesszellel fogadta a tagadhatatlanul ügyes táncműtárványokat, a gyermekek könnyed, fegyelmzett mozdulatait, az izléses csoportosítást. — Különösen ki kell emelni *Antalfy* Margitka elegáns és nagy gyakorlatra valló táncgyvelegét.

A tánckar a következő számokat adta elő: Magyar tánc, tréfás polka, hármás keringő, menuette, fátyoltánc, nagyváradi tréfás mars.

A táncokban részt vettek:

Antalfy Margitka, Madarász Irmuska, Lebovits Margitka, Sonnenwirt Teruska, Jó Irénke, Bor Erzsike, Bukai Mariska, Misák Magduska, Weisz Juliska, Flonta Jolánka, Szbenyi Annuska, Kovács Bözsike, Gazdag Ilonka, Bányai Erzsike, Réh Sárika, Lebovits Böske, Melkun Irénke, Krecsmári Irénke, Krecsmári Erzsike, Surányi Margitka, Füredi Margitka, Stefán Böske, Dobi Erzsike, Magyar Edith, Szabó Margitka, Riger Erzsike, Ungerleider Ilonka, Flonta Gizuska. — Szalay Aladár, Görömbei János, Kovács Béla, Mertsz Antal, Lebovits Sándor, Veisz Józsika, Szabó Lajoska, Misák László, Réh Sanyika, Rottenberg Izsó, Réh Jenőke, Melkon Andor.

IRODALOM.

Gennari Dr. Császár. Az új házassági törvény rövid magyarázata c. műre, mely a »Ne temere« dekrétumban foglalt új házassági törvénynek minden részre kiterjedő, világos, alapos magyarázatát adja s melyet megjelenésekor a kritika általános elismeréssel fogadott ismételt felhívjuk t. olvasóink figyelmét. A kiválóan gyakorlati jelentőségű mű megrendelhető az Egyházmegyei Nyomdánál Szombathelyen. Ára 1 kor. 20 fill., 10 példány megrendelésénél á 1 kor.

TÁVIRATOK.

Aehrenthal és Tittoni.

Salzburg, szept. 4. Báró Aehrenthal külügyminiszter és Tittoni olasz külügyminiszter ma délelőtt dolgozószobájukban maradtak. Egy órákor közös dejeuner lesz. A két miniszter délután fog tanácskozni. A tanácskozás után kirándulást fognak tenni. Báró Aehrenthal holnap reggel Bentesgadenbe szándékozik menni, hogy meglátogassa Schön német külügyi államtitkár volt pétervári kartársát, akivel szoros barátság fűzi.

Bécs, szept. 4. Báró Aehrenthal külügyminiszter szombaton Schön német külügyi államtitkár látogatására Bentesgadenbe megy. Délután Bécsen át visszatér a Semmeringre.

Nagy tűzvész Kaposvárott.

Budapest, szept. 4. Ma délben Kaposvárott a vasúti pályaudvar teljesen leégett. A teheráru raktárból csupán az iratokat sikerült megmenteni. A kár 200.000 korona. Igen sok sebesülés történt. Halál eset nem fordult elő.

A perzsi helyzet.

London, szept. 4. A Daily Mail jelenté Pétervárról: Perzsiában a helyzet napról-napra válságosabb. Perzsi déli részében az új kormányzó, ki állását pénzen vásárolta, könyörtelenül fosztogatja a falvakat és karaván számra viteti ki az országból a szőnyeget és egyéb árukat. A rabló kormányzó a lakosság nagy részét már koldusbotra juttatta.

Igazságszolgáltatás.

Parasztlázadás.

Hét eszteudei háborúságban éltek Kiskér község oláhjai Fassie Györggyel, a görög keltallású tanítóval. Nem volt pedig semmi okuk rá, legteljebb az, hogy a tanító szigorú volt a gyermekekhez és nem korcsmázott az apjukkal. Felszólították tehát a tanítót, hogy mondjon le állásáról, amit azonban megtenni hajlandó nem volt.

Ezután pedig minden elképzelhető módon rágalmazták, részben egyházi, részben pedig a polgári előjáró hatóságoknál. A feljelentések tárgya megvizsgáltatott, azonban mint alaptalan elutasított.

Az oláhok erre elhatározták, hogy maguk intézkednek.

Mult év szeptember hó 22-én a déli órákban tizenhét ember mentek az iskola elé, ahol a tanítónak a lakása volt. Beüzentek, hagyja el lakását és a községet. A tanító igazsága tudatában megtagadta a jogtalan követelés teljesítését mire az oláhok betörték a tanító lakását, butorait kibányták az udvarra, lezárták a lakást és a kulcsot a bíró magához vette. Ilyen módon a tanító és felesége valamint 4 gyermeke hajléktalan maradt.

A királyi ügyészség, részben a csendőrség, részben a sértett feljelentése alapján perbe fogta *magánlakásértés* büntette címén a következő Kiskér községbeli lakosokat:

Tokaj Miklós, Grigor Florián, Grigor Simon, Opris Pál, Kiss Demeter, Fráj Náthán, Kora Demeter, Gucsy Tivadar, Tokay Pál, Popa Flóra, Rusz György, Rusz Tivadar, Mészáros Péter, Andor János, Popa Pál, Farkas György, Gligor Péter, Tokay László.

Tegnap tartotta ez ügyben a főtárgyalást a nagyváradi kir. törvényszék büntető tanácsa. Elnök: *Millye* Gyula. Szavazó-bírák: *Petróczy* Zoltán és *Ember* Géza. A körvádat *László* Márton kir. ügyész képviselte. A vádlottak védelméről dr. *László* Aurél ügyvéd gondoskodott.

A vádlottak teljes beismerésben voltak és azokkal a vádakkal hozakodtak elő, a melyekkel már minden fórumon elutasították őket.

Pakala Tamás gör. keleti esperest mint tanut hallgatta ki a bíróság, ki beigazolta, hogy a sértett tanító teljesen kifogástalanul tanított. Ellene az egyháznak semmi kifogása nincs.

A vád- és védőbeszéd megkérdezése után a bíróság a vádlottakat bűnösnek mondta ki a Btk. 175. §-ában ütköző magánosok elleni erőszak büntetőjében és 92. §. szakasz alkalmazásával egyenként 3-3 napi fogházra ítélte őket.

Aki megakart lopni Hoványi Gézát.

Az elmúlt évben kellemetlen esete volt dr. Hoványi Géza takarékpénztári igazgatónak, mikor külföldi útjára indult Budapestről. A nyugoti pályaudvaron már éppen beakart szállni a Bécs felé induló vonatba, amikor egy tolvaj kilopta zsebéből pénztárcáját. Dr. Hoványi a kellő pillanatban megragadta a tolvaj kezét, de ez kiszakította magát és átfutott egy másik kocsi. Dr. Hoványi utána rohant és így folytatódott a hajsz három-négy kocsin át. Végül mások is beavatkoztak a dologba s megfogták a tolvajt, aki Drimmer Izidor híres nemzetközi vasuti tolvaj volt. Amde ez tagadta a lopást s tényleg nem is találták meg nála a pénztárcát. Ellenben megtalálta azt Tanay Frigyes, a Vig-színház művésze az egyik kocsi, amelybe a menekülő tolvaj bedobta. Drimmer letartóztatása után a korneuburgi törvényszék kérte ki egy kis vendégszereplésre, mert a tolvaj ott is rossz fát tett a tűre. Ezért el is ítélték 16 havi börtönre és mindjárt ott is marasztalták. Ha ezt a büntetést kitölti és hazahozzák, csak akkor kell majd felelnie budapesti tettéért. Egyelőre most írásban értesítették, hogy az ügyészség lopás büntette címén vádiratot adott ellene.

A végrehajtási kar államosítása
 ügyében a nagyváradi kir. ítélőtábla területén működő bírósági végrehajtók nagyszabású akcióra készülnek. Nevükben Bakó Bálint, Csathó Jenő és Várnai Henrik bírósági végrehajtókat hó 12-én délutáni 7 órájára az »Európa« szállodában értekezletet hívtak össze. Ez értekezlet célja az, hogy a magyarországi végrehajtói kar együttesen kívánja a végrehajtói intézmény államosítását. A végrehajtási novella szövege ugyanis a jövőben egyre kevesebb számban lesz végrehajtás fogantatva és így a végrehajtói kar jelenlegi jövedelme igen nagy mérvben fog megcsappanni. Akkor, midőn az igazságügyminiszter — igen helyesen — gondoskodott törvényileg arról, hogy a szegény ember szükséges butora jobbra ne kerüljön és a kisgazda tönkre ne menjen, gondoskodnia kell a végrehajtókról is, kik ily módon igen szűkös anyagi viszonyok közé kerülnek. A végrehajtási kar kívánsága tehát az volna, hogy őket államosítsák, fix fizetést kapjanak, s ilyképp lehetővé válnék az is, hogy a végrehajtásnál való közreműködési díjaiktól is meneküljenek a végrehajtást szenvedettek, mert eddig a végrehajtók díjait az adós fizette s ezentúl ők is államhivatalnokok lévén, ez többé nem történhet meg. A végrehajtói kar jogos törekvéseit helyesli az ügyvédi kar és a közvélemény is s a 12-iki értekezletre az ügyvédi kar számos kiváló tagja is megígérte megjelenését. Az értekezleten meg fogják vitatni a végrehajtói kar óhajait tartalmazó emlékiratot is, melyet országgyűlésre terjeszteni fognak a képviselőház tagjai között s felküldenek az igazságügyminiszterhez és a képviselőházhoz.

A Rakovszky-Méray affér. Amikor Hajdu Gyula aktái Lengyel Zoltán útján nyilvánosságra kerültek, köztudomású lett, hogy Méray-Horváth Károly a kibontakozás körül szerzett érdemei megjutalmazására tanulmányi ösztöndíj címen 50.000 koronát kapott a rendelkezési alaphoz. Abban az időben, 1907 évi február első napjaiban Rakovszky István a képviselőház nyílt ülésében éles hangon bírálta az ötvenezer koronás ösztöndíj ügyét és közben Mérayról sértő módon nyilatkozott. Méray Horváth Károly elégtételt kért Rakovszkytól,

kardpábját vívtak, amelyben Méray a szemé alatt könnyű sérülést szenvedett. A királyi ügyészség párvialdal vétsége miatt vádat emelt ellenük. Mára tüzték ki a pör tárgyalását, a melyen azonban egyik fél sem jelent meg s így a bíróság újabb terminust fog kitűzni.

NYILTTÉR.

Modern

= úri lakás =

(3 szoba, előszoba, für-

dőszoba és egyéb mel-

- lékhelyiségek) -

nov. 1-re KIADÓ.

Bővebbet Jókai-utca 15. szám a.

REGÉNYCSARNOK.

A PÉNZ.

Irtá: C. V.

(Folytatás.)

18

A fiatal leánynak már ajkára tolt elmondani azt, hogyha valaha, úgy most büntül menten s ártatlanul áll előtte s nem óhajtott, nem keresett ő semmi mást, mint drága élete fölött örködni.

De a helyzetet kétségbeejtővé, hogy azt ne mondjam daemoniává az teszi, hogy a szerencsétlen leány ezt a szót nem rebegheti el, mert Jankó folyvást ott ólálkodik, közel a kerítés mellett s fülel minden szóra s végzet-szerűen kényszeríti a szegény nőt, hogy ártatlanul, könnyelmű ledér viseletet valljon annak az egyetlennek, akit szereti!

— Itt a szomszédban jártam egy barátomnál, — mond a szerencsétlen nő, szakadozó kebelével.

— Elhiszem, — jegyzé meg a rendőr sajtóságos kitejézésével a szánakozás és guanyal, — siessen baza, különben...

— Bogya Andor, önnel jó szíve van, — mond leirhatlan keservvel a nő, — nyujtson kezét bucsu fejében annak, ki nem olyan rossz, mint a minő hire.

— Kézszerzésre semmi szükség — válaszolt komolyan a rendőr.

Andor e közben megpillantá az ólálkodót a kerítés mellett.

A szegény leánynak nem volt oka hosszabban tartózkodni e helyen, Andor meg volt mentve!

Most kardja markolatára helyezé bátor kezét s arra tartott, hol a betyár ólálkodott, de ez észrevette s gyors futásnak eredve, eltűnt.

Vilma óvatosan, kerülő utakon hazatért.

XIV.

Új tervek a gyilkosságokhoz.

Hazaérve a fiatal leány, a helyett, hogy csöndesen belopódznék, nagy garral nyitott a szobába. Mondva, azt akarta, hogy a vastag asszony álmából fölserkenjen, mert keresztül akart esni mielőbb a pirongatásokon, de a fő

ok az volt, hogy nagy óvatosságot nem kötve, elhárítsa épen e viselete által a netalán fölmerülhető gyanút magától, jó előre, miután tudta, hogy mihelyt Jankó az asszonnal találkozni fog, első dolga lesz neki mindent elbeszélni. Ez okból elmondott ő maga mindent, a legapróbb részletekig, azt: hogy a majorok közt járt, a szűk sikátor fölő vette jövet útját s hogy Bogya rendőrrel találkozott. Mindenek fölött arra ügyelt, hogy a valóhoz hiven, szó szerint adjon elő mindent, mit Andorral beszélt.

Midőn később a vastag nő Jankó által értesült a bosszantó esélyről, melynek következtében a merénylet végbe nem hajtatott, Léni még jó ideig túrkészte, puhatolta a fiatal leány arckifejezését, mozdulatait, sőt még Dávidot is fölkerítte, hogy emberismereténél fogva pillantana kissé mélyebben a dolog fenekére s venné figyelmes kémszemle alá azt az átkozott békát, ki neki már annyi bosszúságot és kedvetlenséget szerze.

De Dávid maga, gyakorlati eszével, szavak leleményességével sem tudott semmi alapos okot fölfelelni a gyanura.

Vilma elmondta volt hiven, szó szerint a mit a rendőrrel beszélt, noha nem tudhatta, hogy Jankó mindent hallott s ellenőrizete alatt állt.

De a mi mindenek fölött s legmérvadóbb: a leány nem figyelmeztette volt Bogyát egy szóval sem a veszélyre.

A körülmények véletlen összetalálkozásának, vak esélynek tulajdonítható tehát Jankó tervének kudarc — de azért intézkedni kell, még pedig gyorsan s erőlyesen, mert a rendőr tegnap jöllehet ráismert Jankóra s jövőre kétszeresen óvatos lesz a majorok közt.

E tekintetben megállapodásra jutva, másnap Dávid, Jankó társával jött Léni szállására tanácskozni a teendőik felett.

Az alkalom kedvező, Léni kívül senki sem volt a háznál s ez a mellékszobába vezette cinkosait, a szoba ajtaját gondosan becsukva.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 4.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. — — — —	— — — —	10.38
Rozs okt. — — — —	— — — —	8.96
Zab májusra — — — —	— — — —	— —
Zab okt. — — — —	— — — —	7.04
Tengeri máj. 1908. — — — —	— — — —	6.85
Tengeri jul. — — — —	— — — —	6.63

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. szept. 4.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	93.25
Magyar koronajáradék — — — —	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	93.50
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	94.50
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	145.—
Osztrák járadék papírban — — — —	97.25
Osztrák járadék ezüstben — — — —	99.—
Osztrák járadék aranyban — — — —	116.50
Osztrák korona járadék — — — —	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek — — — —	150.25
Osztrák magyar bankrészvény — — — —	1730.—
Magyar hitelbank-részvény — — — —	748.—
Osztrák hitelbank-részvény — — — —	631.50
Magyar hitelrészvény — — — —	689.50
London vista — — — —	240.—
Páris vista — — — —	95.50
20 márkás arony — — — —	23.51
20 frankos (Napoleonder) — — — —	19.09

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.



STERN JAKAB

első nagyváradai villanyerőberendezett réz és harang-öntődeje, épület, díszbádógos és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
 Városi és vidéki telefon 194.
 Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és sárgaréz, nyersöntvények, bármilyen csen-

gök, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-vezetékekhez szükségeltető sárgaréz és fémmunkákat, mindennemű épület és díszbádógos munkákat, vízvezetési berendezéseket. Saját találmányu és a m. kir. József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN fejlesztő készülékeimmel felszerelék városok, kastélyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat. Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközölök.



Tüzfát

legolcsóbb napi áron házakhoz
 :: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
 tűzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
 Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatel Várad-Velence. — Telefon: 688.

10063—908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a Sztaroveszky gyermekkórháznál elrendelt kibővítési illetve átalakítási munkák elkészítésére f. évi szeptember hó 30-ik napján d. u. 4 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkák a következők: a) börtési, föld, kőműves és elhelyezési munkák, b) ács munkák, c) asztalos, lakatos, mázó és üveges munkák, f) vízvezetési munkák, g) szobafestési munkák, h) kályhás munkák, i) aszfaltozási munkák.

Ajánlatot úgy az összes, mint az egyes munka nemekre lehet tenni az á-tól i. pontokban megjelölt részletezés szerint.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka teendő le. A bánatpénzt az ajánlatához csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy ennek közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlatához. A bánatpénz készpénzben, vagy evadékképes érték papirokban tehető le.

Ajánlatok csak írásban alulírott kezéhez 1908. szeptember hó 30-ik napjának d. u. 4 óráig adhatók le. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján headott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő azon munkákat, melyre az ajánlat vonatkozik.

Csakis azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek az eredeti ajánlati ívek és költségvetési úrlapok kitöltésével tételnek. Ezen ajánlati ívek és költségvetési úrlapok a városi mérnöki hivataltól díjtalanul kaphatók.

Vállalkozó a munkálatot a mérnöki hivatal fel-szólítására atonnal megkezdeni köteles, megjegyeztetvén, hogy az összes építési munkálatok legkésőbb 1908. évi december hó 1-ig teljesen befejezendők.

A fenti vállalatra vonatkozó feltételek, tervek, költségvetési úrlapok a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, egy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket, a költségvetési úrlapokat, terveket ismeri és azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Több munkanemre tett együttes ajánlat esetén az ajánlat végén az is világosan kitéendő, hogy ajánlattevő ajánlatából bár melyik munkanem kivételét elvállalja.

A közszállítási szab. rendeletnek a hazai gyártmányok magyarhonos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező. Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges

döntés megtörténik. Ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatik benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson. esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1908. szeptember hó 2-án,

Komlóssy József,
 tanácsnok,
 mint az árverési küldöttség elnöke.

Bortermelők figyelmébe!

200 darab jó karban levő
 használt boros hordó 6—700
 liter ürtartalommal egyenként
 is eladó **Bognár és Szántó**
 czégnél Kapucinus utca 5.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktárban nagy választékban vannak



ZONGORÁK
 és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban
 számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

XI-ik évfolyam. **Beiratások** Telefon 63—45.
 naponta 9—6 óráig.

SOMOGYI MÓR

tanár, zongoraművész
 államilag képesített okleveles zenetanár
 igazgatása alatt álló ZENE-
 konzervatóriumban

Budapest, VII., Erzsébet-körut 44.

zongora, hegedű, ének, gordonka, cimbalom, az összes fűvő- és vonóhangszerekre, valamint zeneelméleti tantárgyakkal.

Allamilag diplomált zenetanárok. A tanerők létszma 26.

Vidéki lányok részére

internátus.

Prospektussal kívánatra szolgál az **Igazgatóság.**

Molnár Lajos

szőlőbirtokos **csemegeszlő elárusítását** a mai napon megkezdte 5 kilós kosarakban házakhoz is szállít.

Nagyobb megrendeléseket 25 kilós tálcákön küld, melyeken a szőlő hamva érintetlen marad. — Szőlő ára fajonként változó.

Ugyanott fehér és vörös borok.

Telefon 481. szám a szőlőben.

Vendéglő áthelyezés!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kurlender házban **14 évig fennálló kóser** vendéglőmet Zöldfa-utca 10 sz. (Dr. Várnai-ház ifj. Weisz Bernát mellé) : : : :

HELYEZTEM ÁT.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve

tisztelettel

GRÓSZ A.
 vendéglős.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemebb látogatott, szórakozó helye Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás eigányzene. A vendéglős saját te mésű, kitűnő boraival, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Magyar király államoasutak igazgatósága.

221943 szám.

Hirdetmény.

Vonatkozással a f. é. 181739 sz. a. és az 1909—1911 évre szállítandó pirszenre kiadott pályázati felhívásunkra pótlólag közöljük, hogy az ott felsorolt évenként szállítandó mennyiségek tévesen lettek kitüntetve, amennyiben az évenként szállítás alá kerülő mennyiségek a következők:

775 tonna dió pirszen
 975 » koka »
 500 » darabos »

Az ajánlati felhívásban felsorolt többi feltételek változatlanul maradnak.

Budapest, 1908. augusztus 23.

Az általános igazgatási főosztály:

Olvashatatlan aláírás,
 miniszteri tanácsos, igazgató.

➤ Az őszi és téli áruk kiárusítása megkezdődött ➤

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában,

hol a legjobb minőségű őszi és téli kelmék, se-lyemblousra valók, őszi és téli felöltő modellek, szörmegallérok, kabátok, fehérneműek, vásznak, szőnyegek, függönyök, asztalneműek stb.

végeladási árban árusítatnak ki.

Saját érdeke tehát mindenkinek, hogy ebbeli szükségletének beszerzése előtt a cég áruházát felkeresse, hol az árak rendkívüli olcsóságáról az áruk jószágáról személyesen is meggyőződhetik.

Elsőrangú divattermeiben a legszebb angol kosztümök és francia toillettek igen jutányos árban vállaltatnak.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

Grósz Testvérek

norinbergi-, diszmű-
:: játékáruháza ::

Nagyvárad,
Szent László-tér.

Grósz Testvérek

norinbergi-, diszmű- és játékáruháza

a **FEKETE SAS** palotában

kedvező építési körülmények folytán

már a jövő héten megnyilik.